

50 jaar na de „Beurskrach van 1929”

(door H.W. Günst)

In oktober van dit jaar is het vijftig jaar geleden, dat de wereld werd opgeschrikt door een gebeurtenis, waarvan de gevolgen zich nog jarenlang zouden doen gevoelen. In dit artikel zal getracht worden een kort beeld te schetsen van de loop der gebeurtenissen. In de Verenigde Staten van Amerika was het optimisme van de Amerikanen in hun economie onbegrensd, wat wel blijkt uit een citaat uit een redevoering van de Republikeinse Presidentskandidaat, Herbert Hoover in 1928:

"Wij zullen met Gods hulp weldra de dag aanschouwen, waarop de armoede uit dit land verdreven zal zijn", Hij zou zich deerlijk vergissen, want slechts enkele jaren later waren grote delen van de Amerikaanse bevolking in de diepste armoede gedompeld. Hoe was het toch zover gekomen? Immers op 1 januari 1925 bedroeg de marktwaarde van alle op de effectenbeurs te New York genoteerde aandelen \$ 27.072.522.000,— op 1 januari 1929 was dit \$ 67.472.053.000,— en op 1 oktober 1929 \$ 87.073.630.000,—. Geen wonder, dat iedereen van hoog tot laag gegrepen werd door de speculatiekoorts. Natuurlijk had het aan waarschuwende stemmen niet ontbroken, zoals van Roger Babson, een gezaghebbende bedrijfsanalist of van Bernhard Baruch, maar deze stemmen werden verdrongen in een zee van optimisme. Op donderdag, 24 oktober 1929, begon wat men nu de de "crisis" noemt.

Op deze dag gingen 12.894.650 aandelen van de hand, veelal tegen prijzen, die de hoop en de dromen van diegenen, die ze bezaten de bodem insloegen. Buiten op straat veer het gebouw van de NewYorkse effectenbeurs kon een dof stemmenrumoer worden gehoord. Mensen verzamelden zich om te kijken, wat er gebeurde. De tikker kon de verkopen niet meer bijhouden. Prijzen vielen al sneller en sneller. Om 11.30 uur in de morgen was er alleen nog maar paniek. Om half een besloot men de bezoekersgalerij van de effectenbeurs te sluiten voor het publiek. Een van de laatste bezoekers, welke op de wilde tonelen beneden op de beursvloer had neergezien was Winston Churchill. 's-Middags en de volgende dagen probeerden verschillende deskundigen en autoriteiten, zoals economen, beursspecialisten en bankiers het beleggende publiek gerust te stellen. Tevergeefs, want op maandag, 28 oktober 1929 begonnen de massale verkopen opnieuw, zodat de koersen nog verder zakten. Dinsdag, 29 oktober 1929, zou de geschiedenis ingaan als: "Zwarte Dinsdag", op deze dag werden 16.410.030 verkopen geregistreerd. Effecten, waar men nog voor een paar maanden geleden om had gevochten waren aan de straatstenen niet meer kwijt te raken. Bekende bankiershuizen en maatschappijen gingen failliet. Honderdduizenden verloren hun spaarcentjes. Om de grote koersverschillen aan te geven, volgt hieronder een staatje met koersverschillen tussen 22 oktober 1929 en 29 oktober 1929.

	22 okt.	29 okt.		22 okt.	29 okt.
Betlehem Steel	107 $\frac{1}{8}$	83	Int. Harvester	108	77
Citeis Service	61	22 $\frac{1}{4}$	Int. Nickel	50 $\frac{3}{8}$	31
General Electric	334	219	Middle West Ut.	39 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{3}{8}$
General Motor	60 $\frac{1}{4}$	40	Norfolw & W.	200	270 $\frac{1}{2}$
Goodyear	97	67	Studebaker	61 $\frac{3}{4}$	46
			Steel	212 $\frac{1}{8}$	173

De bij dit artikel afgedrukte foto is dan ook een treffend voorbeeld van deze turbulente tijd. Een belegger weet nog maar een ding te doen met zijn waardeloos geworden stukken, n.l. als versiering tegen de muur plakken. Eind oktober trad een weinig herstel in, doch november bracht weer grote koersdalingen met enorme verkopen. Tegen het einde van het jaar was de effectenbeurs enigszins tot rust gekomen op een niveau, dat ver beneden de waarde van begin 1929 lag.

Door prijsdalingen en beschermende maatregelen van het buitenland werd ook de Nederlandse uitvoer zwaar getroffen. Vooral de politiek van de „gave gulden” maakte van Nederland ten opzichte van het buitenland een duurte-eiland. Op het hoogtepunt of liever beter gezegd op het dieptepunt van de crisis in 1936 werden er in ons land ca. 475.000 werklozen geregistreerd. Pas tegen het einde van de jaren dertig begon de regering De Geer aan een werkelijk actieve conjunctuurpolitiek, doch toen was het te laat. Een andere wereldramp stond op het punt van uitbarsten, n.l. wereldoorlog II.

Bronnen: Archief V.v.d.E.; Spiegel Historiae; The great Crash, J.K. Galbraith; Economische geschiedenis van Nederland, de 20e eeuw. Prof. Dr. Joh. de Vries; Diverse kranten en tijdschriften.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Eerste jaargang No. 3 oktober 1979